

ОПЕРАТИВНА ІНФОРМАЦІЯ (за інтернет-ресурсами)

04.09.2026

Зміст:

(Натисніть на заголовок для переходу на текст)

Загальні питання

[Мінкультури надало ще 14 організаціям статус критично важливих. – Анастасія Большакова](#)

[В Україні через російську агресію постраждали майже 5 тисяч об'єктів та закладів культури. – Анастасія Большакова](#)

[Реєстр збитків приймає заяви на компенсацію за пошкоджені та знищені культурні цінності. – Діана Горон](#)

[Художник Ай Вейвей повідомив про знищення його інсталяції через російський удар по Київщині. – Анастасія Большакова](#)

[Зеленського просять забрати в Потапа звання «заслуженого артиста». Петиція набрала голоси. – Анастасія Большакова](#)

Вшанування пам'яті

[У Полтаві відкрили пам'ятник Шекспіру. У соцмережах вже встигли його висміяти. – Анастасія Большакова](#)

Інформаційний суверенітет та інформаційна безпека України

[Альона Луньова: «За території ми боремося, а готовності боротися за людей я не бачу». – Ірина Семенюта](#)

[Володимир Лупацій: «Ми не повинні капітулювати перед заходами інформаційної ізоляції, до яких вдається росія». – Оксана Наумова, Ірина Семенюта](#)

[Обери персонажа і перевір фейк: для українців створили гру про медіаграмотність. – Дарина Рубан](#)

Регіональна культурна політика. Ініціативи громад

[В Одесі відзначили десятох діячів культури премією «Культурна столиця». – Катерина Ношкалюк](#)

[У Львові містяни відкопали та почистили мозаїчний дитячий майданчик \(ВІДЕО\). – Микита Кишиневський](#)

Фестивалі

«ГогольFest» змінює програму через безпекову ситуацію: великі події перенесуть на весну. – Поліна Горлач, Марія Кабацій

Хореографічне мистецтво

Перформерка Флорентіна Гользінгер: «Є багато людей, які приходять на наші вистави лише тому, що хочуть зазирнути нам між ніг». – Вероніка Шустер

Візуальні мистецтва

У Києві стартувала виставка World Press Photo 2026

ПЕРЕВІДКРИТТЯ КИЇВСЬКОЇ ГАЛЕРЕЇ THE NAKED ROOM У НОВІЙ ЛОКАЦІЇ

«Український штетл»: фотопроєкт про пам'ять, коріння та зникаючу спадщину. – Віолетта Луньова

Кіномистецтво. Кінопрокат

Український кінематограф на TIFF: The Market 2026 – деталі національної присутності. – Віолетта Луньова

Фільм «Ротація» Марини Ер Горбач покажуть на Лондонському кінофестивалі. – Вероніка Якимець

Їх називають сталевими «рексами»: вийшов трейлер документального фільму «Омега»

«Відважна дівчина» вже доступна до перегляду – онлайн-прем'єра серіалу

Декоративно-ужиткове мистецтво

Хор Верьовки під керівництвом Яценка презентував нове вбрання з вишивкою Буковини, Тернопільщини та Рівненщини. – Зоряна Шейгец

Культура та мистецтво для людей з інвалідністю

Вийшов інклюзивний посібник для організаторів масових заходів «Доступність у дії». – Олексій Содома

Арттерапія

У Дніпрі ветерани стануть акторами документальної вистави. – Віолетта Луньова

Література. Книговидання

Гранти на відновлення, розширення «Тисячovesни»: у Мінкульті готують нові програми підтримки книговидавців. – Ярослава Наумова

Після атаки рф видавництво «Ранок» перенесло друк підручників у шість міст по всій Україні. – Дарина Рубан

Літературний фестиваль PORT назвав дати та фокус-тему події. – Анастасія

[Большакова](#)

[Професійний кластер BookForum: у пошуку шляхів підтримки. – Анастасія Герасимова](#)

[Сергій Жадан презентує книгу «Гімни барокових війн» у шести містах України. – Олексій Содома](#)

[Понад 90% опитаних перекладачів художньої прози отримують менше за мінімальну ставку](#)

Музейна справа

[Мінкульт презентував Центр евакуації загрожених колекцій: які його функції. – Анастасія Курінська](#)

[Як показати музику? Чотири розмови про Лятошинського, кіно і виставку в Українському домі. – Oleksandr Ostrovskyi](#)

[П'ять виставок у Львові, на які варто встигнути у вересні. – Наталка Горішня](#)

Охорона культурної спадщини

[Українська археологиня здобула нагороду в Європі за вивчення стародавнього скла. – Микита Кишиневський](#)

[На пляжі Журавлівського гідропарку зникла Половецька баба. – Олексій Содома](#)

Бібліотечна справа. Читання

[У Рівному відкрили третю «Книгарню „Є”» з майже 20 тисячами книжок](#)

[Книга про український спротив увійшла до списку номінантів престижної британської премії. – Микита Кишиневський](#)

Загальні питання

Мінкультури надало ще 14 організаціям статус критично важливих. – Анастасія Большакова

Протягом літа 2026 року Міністерство культури України надало 14 підприємствам, установам та організаціям статус критично важливих для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період. Його отримали, зокрема, ТОВ «Друкарня „Рута”», ТОВ «ВБ „Аванпост-прим”», ГО «Фронтлайнер» (медіа Frontliner), Музей історії міста Києва, АТ «Радіо Люкс» (Lux FM) та ін. Мінкультури також підтвердило статус критично важливих для низки підприємств, установ та організацій, які отримали його раніше. Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/culture/minkulturi-viznachilo-novi-kritichno-vazhliivi-pidpriyemstva-u-sferi-kulturi-317409/>

В Україні через російську агресію постраждали майже 5 тисяч об'єктів та закладів культури. – Анастасія Большакова

Міністерство культури України оновило статистику пошкоджених та зруйнованих об'єктів культурної спадщини й закладів культури. Станом на 2 вересня зафіксовано пошкодження або руйнування 2138 об'єктів культурної спадщини та 2640 закладів культури. Лише за серпень росіяни завдали шкоди 148 об'єктам культурної спадщини і 15 закладам культури. Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/culture/v-ukrajini-zruynovano-ponad-2-tisyachi-ob-yektiv-kulturnoji-spadshchini-317404/>

Реєстр збитків приймає заяви на компенсацію за пошкоджені та знищені культурні цінності. – Діана Горон

Міжнародний Реєстр збитків для України відкрив можливість подання заяв про компенсацію за культурні цінності, які було пошкоджено, знищено або втрачено після початку повномасштабного вторгнення росії. Заяви в категоріях «Втрата, пошкодження або знищення об'єктів та будівель, які належать до культурних цінностей» можуть подавати держава Україна, органи місцевого самоврядування, державні й комунальні установи, організації та заклади культури (категорія B2), а також юридичні особи всіх форм власності (категорія C2). Категорії поширюються на всі рухомі та нерухомі матеріальні об'єкти, які мають художнє, історичне, релігійне, етнографічне чи наукове значення. Це, зокрема, твори архітектури, містобудування та монументального мистецтва; спеціалізовані будівлі, архіви, бібліотеки та музейні сховища; рухомі культурні цінності; об'єкти та пам'ятки, внесені до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО чи Списку всесвітньої спадщини під загрозою; об'єкти, що входять до екстреного червоного списку культурних цінностей під загрозою. Заяви можна подавати щодо відшкодування повної вартості об'єктів і будівель, вартості ремонту або реконструкції пошкоджених об'єктів культурної спадщини, а також утрат, пов'язаних з евакуацією захистом чи поверненням культурних цінностей. Подання заяв відбувається в електронній формі через вебпортал «Дія». Заяви, які відповідають вимогам, вносяться до Реєстру. Надалі їх передадуть на розгляд майбутньої Міжнародної компенсаційної комісії, яка

безпосередньо оцінюватиме розмір збитків та ухвалюватиме рішення про виплату компенсацій. Докладніше:

<https://ms.detector.media/withoutsection/post/39496/2026-09-04-reiestr-zbytktiv-pryymaie-zayavy-na-kompensatsiyu-za-poshkodzheni-ta-znyshcheni-kulturni-tsinnosti/>

Художник Ай Вейвей повідомив про знищення його інсталяції через російський удар по Київщині. – Анастасія Большакова

Роботу китайського художника та активіста Ай Вейвея («Three Perfectly Proportioned Spheres and Camouflage Uniforms Painted White») було знищено внаслідок російського ракетного удару по Київщині, повідомив митець у соцмережах. Склад, де зберігалася робота, розташовано у Бучанському районі на околиці Києва. Вранці 19 липня по ньому вдарили дві балістичні ракети. Назва твору перекладається як «Три ідеально пропорційні сфери та камуфляжна форма, пофарбовані в білий колір». За задумом автора, це реакція на ескалацію воєнних конфліктів і спроба осмислити війну, мир та ідеологічне «відбілювання» насильства. Ай Вейвей презентував свою нову роботу у 2025 році в Павільйоні культури/Павільйоні 13 на ВДНГ та поговорив з великою кількістю медіа про важливість миру. Інсталяцію експонували з 14 вересня до 30 листопада 2025 року. Відкриття виставки відвідав і сам митець, який також побував у різних містах України. Ай Вейвея називають найвпливовішим художником світу, зокрема й за його політичну позицію. Він засуджує комуністичну політику Китаю, підтримує Україну та в своїй мистецькій практиці працює з темами свободи, прав людини, боротьби проти диктатури й цензури. Джерело:

<https://life.pravda.com.ua/culture/raketniy-udar-znishchiv-instalyaciyu-ay-veyveya-na-kijivshchini-317412/>

Зеленського просять забрати в Потапа звання «заслуженого артиста». Петиція набрала голоси. – Анастасія Большакова

Петиція із закликом позбавити репера та продюсера О. Потапенка (Потапа) почесного звання «заслужений артист України» зібрала 25 тисяч голосів за 6 днів. Тепер її мають передати на розгляд президенту. Авторка петиції К. Таран зазначила, що публічна діяльність Потапенка популяризує російське культурно-мовне середовище, а також репер взаємодіє з «представниками держави-агресора». Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/culture/zelenskogo-prosyat-zabrati-v-potapa-zasluzhenogo-artista-317417/>

Вшанування пам'яті

У Полтаві відкрили пам'ятник Шекспіру. У соцмережах вже встигли його висміяти. – Анастасія Большакова

У Полтаві відкрито пам'ятник Вільяму Шекспіру. За словами ініціаторів, це перший пам'ятник англійському драматургу в Україні. Автором скульптури став Я. Шкарупа. Обличчя Шекспіра він створював за зображеннями, які відтворювали його можливий вигляд. Адже оригінальних портретів Шекспіра

не збереглося. Робота над твором тривала 7 днів. Скульптура викликала резонанс у соцмережах, адже багатьох вразило подібне зображення Шекспіра. Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/culture/u-poltavi-vidkrili-pershiy-v-ukrajini-pamyatnik-shekspiru-317426/>

Інформаційний суверенітет та інформаційна безпека України

Альона Луньова: «За території ми боремося, а готовності боротися за людей я не бачу». – Ірина Семенюта

Інформаційна політика щодо окупованих територій – це не лише про те, які повідомлення держава транслює людям в окупації. Йдеться і про доступ до освіти, послуг, консультацій і можливості залишатися частиною українського суспільства. Чи є в Україні єдине бачення, якою має бути ця політика? За словами адвокаційної директорки Центру прав людини Zmina А. Луньової, проблема починається ще на рівні загальної державної політики: немає одного відповідального суб'єкта й узгоджених наративів. У результаті різні відомства транслюють суперечливі сигнали, які не розуміють ні в окупації, ні на вільній частині країни. В інтерв'ю експертка розповідає про те, якою має бути інформаційна політика щодо окупованих земель і хто має її впроваджувати. Докладніше:

<https://detector.media/infospace/article/252313/2026-09-04-alona-lunova-zaterytorii-my-boremosya-a-gotovnosti-borotysya-za-lyudey-ya-ne-bachu/>

Володимир Лупацій: «Ми не повинні капітулювати перед заходами інформаційної ізоляції, до яких вдається росія». – Оксана Наумова, Ірина Семенюта

Співзасновник Національної платформи стійкості та згуртованості В. Лупацій в інтерв'ю розповідає про необхідність змін в інформаційній політиці щодо окупованих територій, про важливість координації дій між державою та громадянським суспільством і про когнітивну деокупацію. Докладніше:

<https://detector.media/infospace/article/252301/2026-09-03-volodymyr-lupatsiy-my-ne-povynni-kapitulyuvaty-pered-zakhodamy-informatsiynoi-izolyatsii-do-yakyykh-vdaietsya-rosiya/>

Обери персонажа і перевір фейк: для українців створили гру про медіаграмотність. – Дарина Рубан

В Україні запустили інтерактивну гру Media Minds, яка допомагає підліткам і молоді навчитися розпізнавати маніпуляції та безпечніше користуватися цифровим простором, повідомила комунікаційна команда благодійного фонду «Стабілізуєш Суппорт Сервісез». Гра доступна у вебформаті та адаптована для мобільних пристроїв. Її можна проходити самостійно або використовувати під час уроків і тренінгів. Докладніше:

<https://shotam.info/obery-personazha-i-perevir-feyk-dlia-ukraintsiv-stvoryly-hru-pro-mediahramotnist/>

Регіональна культурна політика. Ініціативи громад

В Одесі відзначили десятох діячів культури премією «Культурна столиця». – Катерина Ношкालюк

В Одеському академічному театрі ляльок відбулася церемонія вручення муніципальної премії «Культурна столиця». Відзнаки отримали діячі театру, музики, хореографії, образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва, а також представники одеської фотошколи. Докладніше:

<https://kultura.rayon.in.ua/news/1099063-v-odesi-vidznacili-desiatyox-diiaciv-kulturi-premijeiu-kulturna-stolicia>

У Львові містяни відкопали та почистили мозаїчний дитячий майданчик (ВІДЕО). – Микита Кишиневський

У Львові провели масштабну роботу з відновлення унікального мозаїчного дитячого майданчика на Сихові. Локацію відкопали та очистили від бруду, розповів засновник проєкту про мозаїки «Кінцева» О. Левій. Такі експериментальні дитячі майданчики з різноманітними мозаїчними скульптурами масово створювалися у 1970–1980-х роках у нових житлових районах по всій Україні. Саме в цей період активно розбудовувався Сихів, завдяки чому там з'явився цей об'єкт. Поруч на стіні зберігся ще й давній мурал, який створювали студенти Львівського державного інституту прикладного та декоративного мистецтва (зараз – ЛНАМ). Джерело:

<https://shotam.info/u-lvovi-mistiany-vidkopaly-ta-pochystyly-mozaichnyy-dytiachyy-maydanchyk-video/>

Фестивалі

«ГогольFest» змінює програму через безпекову ситуацію: великі події перенесуть на весну. – Поліна Горлач, Марія Кабацій

Фестиваль «ГогольFest», який після дев'ятирічної перерви повертається до Києва, змінює програму через безпекову ситуацію. Великі події, заплановані на території Міжнародного центру культури і мистецтв (колишнього Жовтневого палацу), перенесуть на весну. Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/1394856-gogolfest-zminue-programu-cerez-bezpekovu-situaciju-veliki-podii-perenesut-na-vesnu/>

Хореографічне мистецтво

Перформерка Флорентіна Гользінгер: «Є багато людей, які приходять на наші вистави лише тому, що хочуть зазирнути нам між ніг». – Вероніка Шустер

Флорентіна Гользінгер – австрійська хореографка та перформерка, відома радикальними роботами, що поєднують циркові, балетні та оперні прийоми з феміністичними поглядами на тілесність. У 2024-му її оперу «Sancta» (вона включала пірсинг, несимульований секс та багато крові, справжньої і фейкової) критикували як «карикатуру на святу месу», а майже неприємних глядачів виводили з зали. У 2025-му у феєрії «Ophelia's Got Talent» Гользінгер задіяла дітей, які з'являлися на сцені разом з оголеними дорослими – і глядачі самі масово виходили з зали, обурені побаченням (у кульмінаційній сцені оголені

підвішені виконавиці імітують статевий акт із гелікоптером). Менше з тим, квитки на її постановки розлітаються за 10 хвилин. Нещодавно, на запрошення КІ PLATFORMA, Флорентіна Гользінгер відвідала кілька міст України, щоб зібрати матеріал для своєї наступної роботи і поспілкуватися з українськими митцями та мисткинями. У Києві вона провела інтенсивний відкритий майстер-клас, який завершився колективним вільним танцем, а для тих, хто був до цього готовий, – ще й взаємним роздяганням та оголенням. Після цього Гользінгер зустрілася з публікою на відкритій дискусії, яку модерувала перформерка й дослідниця театру В. Шустер. Опубліковано найцікавіше з цієї розмови. Докладніше:

https://lb.ua/culture/2026/09/04/763398_performerka_florentina_golzinger.html

Візуальні мистецтва

У Києві стартувала виставка World Press Photo 2026

У Довженко-Центрі в Києві 3 вересня відкрито виставку World Press Photo 2026 з роботами переможців міжнародного конкурсу фотожурналістики та документальної фотографії. До експозиції увійшли світлини, відібрані незалежним журі серед 57 376 робіт фотографів зі 141 країни. Серед переможців – український фотожурналіст Є. Малолетка, який переміг у європейському регіоні в категорії Single Image з фотографією «російська атака на Київ». На знімку – жінка біля зруйнованого будинку після російського обстрілу столиці 24 квітня 2025 року. В Україні виставку втретє організовує Odesa Photo Days Festival. У Києві вона триватиме до 27 вересня, а в жовтні експозицію планують показати у Львові. Докладніше:

<https://bit.ua/2026/09/u-kyievi-startovala-vystavka-world-press-photo-2026/>

ПЕРЕВІДКРИТТЯ КИЇВСЬКОЇ ГАЛЕРЕЇ THE NAKED ROOM У НОВІЙ ЛОКАЦІЇ

Галерея «The Naked Room» перевідкрилася на Золотоворітській, 2а, виставкою «Антологія» К. Синиці, що триватиме до 6 вересня. Докладніше:

<https://mitec.ua/perevidkryttya-kyivskoyi-halereyi-the-naked-room-u-noviy-lokatsiyi-na-zolotakh-vorotakh>

«Український штетл»: фотопроєкт про пам'ять, коріння та зникаючу спадщину. – Віолетта Луньова

У музеї «Пам'ять єврейського народу та Голокост в Україні» (комплекс «Менора», місто Дніпро) відкрито нову фотовиставку Є. Котляра – «Український штетл. Повернення до місць сили». Цей проєкт – результат понад 20 років мандрівок мистецтвознавця колишніми єврейськими містечками. Понад два десятки стилізованих чорно-білих світлин та колажів «поєднують історію, ностальгію і сьогодення, зупиняючи час і фіксуючи тишу місць, які поступово зникають». Докладніше:

<https://ktoday.com.ua/104730/ukrayinskyj-shtetl-fotoprojekt-pro-pamyat-korinnya-ta-znykayuchu-spadshhynu/>

Кіномистецтво. Кінопрокат

Український кінематограф на TIFF: The Market 2026 – деталі національної присутності. – Віолетта Луньова

Від 10 по 16 вересня на 51-му Міжнародному кінофестивалі TIFF (Торонто, Канада) вперше запрацює масштабний кіноринок TIFF: The Market, де буде представлено й Український національний стенд. Заплановано: презентацію сучасних українських стрічок, трейлерів та потенціалу вітчизняного кіно; професійні зустрічі та нетворкінг із міжнародними байєрами, дистрибуторами й кінофондами; спеціальний прийом від ГО «Нарешті» та Інституту Святого Володимира в Торонто; світові прем'єри українських і копродукційних фільмів. Докладніше:

<https://ktoday.com.ua/104705/ukrayinskyj-kinematograf-na-tiff-the-market-2026-detali-naczionalnoyi-prysutnosti/>

Фільм «Ротація» Марини Ер Горбач покажуть на Лондонському кінофестивалі. – Вероніка Якимець

Українсько-шведсько-турецький ігровий короткометр української режисерки Марини Ер Горбач увійшов до програми 70-го Лондонського фестивалю (LFF), що триватиме з 7 до 18 жовтня. За описом, 12-хвилинна «Ротація» розповідає про молоду українку, яка змінила цивільне життя на військову службу і відтепер шукає опору в новій реальності. Фільм знято в межах проєкту The Displacement Film Fund (DFF). Однією з його ініціаторок і головою відбіркової комісії є акторка Кейт Бланшетт, яка також буде присутня на показі. На Лондонському фестивалі стрічку представлять разом із фільмами чотирьох інших режисерів та режисерок, які увійшло до DFF, у рамках показу 9 жовтня в кінотеатрі BFI Southbank. Докладніше:

https://lb.ua/culture/2026/09/03/763348_film_rotatsiya_marini_er_gorbach.html

Їх називають сталевими «рексами»: вийшов трейлер документального фільму «Омега»

Військовий документальний фільм «Омега», створений кінокомпанією «Ухман і Компанія» за фінансової підтримки Держкіно та у співпраці зі спецпідрозділом Національної гвардії України «Омега», виходить на великі екрани 1 жовтня. Режисерка – Ю. Орленко. Докладніше:

<https://www.cinema.in.ua/vyishov-treiler-dokumentalnoho-filmu-omeha/>

«Відважна дівчина» вже доступна до перегляду – онлайн-прем'єра серіалу

Відбувся онлайн-реліз детективної драми «Відважна дівчина». Новий український серіал ексклюзивно вийшов на платформі кіно і телебачення Київстар ТБ і відкрив осінній сезон Originals-мелодрам. До сезону також увійдуть серіали «Мій новий берег» та «Страшна сила». Докладніше:

<https://www.cinema.in.ua/vidvazhna-divchyna-onlain/>

Декоративно-ужиткове мистецтво

Хор Верьовки під керівництвом Яценка презентував нове вбрання з вишивкою Буковини, Тернопільщини та Рівненщини. – Зоряна Шейгец

Національний хор Верьовки під керівництвом В. Яценка презентував нове сценічне вбрання. У ньому поєднано традиційні орнаменти та вишивальні техніки з різних регіонів України, зокрема Буковини, Тернопільщини та Рівненщини. Докладніше:

<https://zahid.espreso.tv/suspilstvo-khor-verovki-pid-kerivnitstvom-yatsenka-prezentuvav-nove-vbrannya-z-vishivkoyu-bukovini-ternopilshchini-ta-rivnenshchini>

Культура та мистецтво для людей з інвалідністю

Вийшов інклюзивний посібник для організаторів масових заходів «Доступність у дії». – Олексій Содома

Команда Всеукраїнської Асоціації Музичних Подій (UAME) видала практичний посібник з інклюзії «Доступність у дії», що має допомогти організаторам фестивалів, концертів та інших масових заходів зробити події доступнішими в сучасних українських реаліях. Довідник складається з рекомендацій, досліджень і чек-листів для тих, хто організовує музичні події в Україні. Його автори зібрали міжнародний досвід організації масових заходів з 13 країн і адаптували його до українських умов. Ідея посібника «Доступність у дії» полягає в тому, щоб інклюзія ставала звичною частиною планування подій, а не додатковою опцією покращення організації. До нього входять: глосарій коректної лексики для комунікації про інвалідність; міжнародні практики забезпечення доступності музичних і масових заходів; порівняльний аналіз української та міжнародної правових баз; українські кейси; практичні та технічні рішення для нечуючих і слабочуючих відвідувачів; рекомендації щодо комунікації, навігації, роботи персоналу та організації простору; чек-листи для самоперевірки організаторів. Докладніше:

<https://lyuk.media/news/inclusivity-in-action/>

Арттерапія

У Дніпрі ветерани стануть акторами документальної вистави. – Віолетта Луньова

У Дніпрі ветерани війни перевтіляться в акторів: замість вигаданих ролей – власна правда. Театр «Арт-фронт» презентує доку-перформанс «Стійкі. Нескорені. Дніпро», у якому п'ять українських захисників розкажуть свої реальні історії. Під керівництвом режисера О. Глумова учасники відвідують тренінги зі сценічного руху й мови, вчаться знову відчувати впевненість, працювати з голосом та виражати емоції. Докладніше:

<https://ktoday.com.ua/104777/u-dnipri-veterany-stanut-aktoramy-dokumentalnoyi-vystavy/>

Література. Книговидання

Гранти на відновлення, розширення «Тисячovesни»: у Мінкульті готують нові програми підтримки книговидавців. – Ярослава Наумова

В етері Громадського радіо заступниця міністерки культури України Б. Лаюк зазначила: «Коли ми говоримо зараз про нову стратегію російських атак, то розуміємо, що ворог прагне уразити успішні бізнеси. І тут важливо проакцентувати, що українська книжка стала успішною. І це важлива ланка економіки в Україні. Ворог цілить по складах українських друкарень і українських видавців, тому що це великі успішні бізнеси. Але це дуже вразливі бізнеси, які, очевидно, потребують підтримки. Тому що читання падає в усьому світі, тому що мова йде про бізнеси, які дуже часто не володіють матеріалами, які можна використати для застави. Адже головна їхня коштовність – це права інтелектуальної власності. Тому тут я хочу проакцентувати, що українська книжка справді впливова, але так, українська книжка потребує підтримки, як ніколи... Сьогодні є декілька рівнів можливостей, якими можуть скористатися постраждалі видавці та друкарні. Передусім хочу звернути увагу на можливості, які пропонує Міністерство економіки України. І це, приміром, гранти на відновлення пошкодженого обладнання для друкарень і поліграфій – це до 16 мільйонів гривень. Ці гранти можна використати на придбання обладнання, відновлення виробництва. І знаємо, що деякі видавці та друкарні вже цими грантами скористалися. Також це гранти „Власна справа” – до 2,5 мільйонів гривень. Теж є видавництва, друкарні, що вже скористалися цією програмою». За словами Лаюк, Міністерство культури також працює над компенсацією вартості оренди для книгарень. Першочергово програму планують запуснути для книгарень у малих громадах. Окремо Міністерство культури планує створити фонд підтримки малих видавців. До проєкту планують залучити фундацію Київської школи економіки, Книжковий Арсенал та Український інститут книги. Лаюк пояснила, що саме для невеликих видавництв втрата навіть відносно невеликого накладу може мати критичні наслідки. Заступниця міністерки культури також звернула увагу на ризик скорочення частки української літератури на книжковому ринку. За її словами, через значні втрати галузі видавці можуть насамперед зосереджуватися на популярних книжках, серед яких значну частину становить перекладна література. За словами Лаюк, Міністерство культури також працює над розширенням програми «Тисячovesна», ініційованої Президентом України, на книжкову сферу. Очікується, що це може відбутися наступного року. Лаюк розповіла і про зміни до програми «єКнига» – до переліку людей, які зможуть скористатися програмою, планують додати батьків новонароджених. Водночас у Міністерстві культури завершують національне дослідження читання в Україні. Воно має допомогти визначити основні бар'єри, які заважають людям читати, та використати ці дані для формування державної політики. Окремий фонд підтримки малих видавців планують фінансувати також за рахунок міжнародної допомоги. У Міністерстві культури сподіваються швидко зібрати необхідну суму та запуснути гранти. Докладніше:

<https://espreso.tv/kultura-granti-na-vidnovlennya-rozshirennya-tisyachovesni-u-minikulti-gotuyut-novi-programi-pidtrimki-knigovidavtsiv>

Після атаки РФ видавництво «Ранок» перенесло друк підручників у шість міст по всій Україні. – Дарина Рубан

Харківське видавництво «Ранок» після російського удару, який знищив частину підручників на складі, перенесло їхній друк у шість друкарень по всій Україні, розповів генеральний директор видавництва В. Круглов. За його словами, «Ранок» заздалегідь розосередив виробництво, тому з 13 мільйонів підручників, які видавництво має надрукувати цього року, через атаку постраждали близько 15%. Інші підручники вже розвозять до шкіл. Частина накладів, які було знищено під час пожежі після російського удару, потребує повторного друку. У видавництві очікують, що вони будуть готові до кінця жовтня. Докладніше:

<https://shotam.info/pislia-ataky-rf-vydavnytstvo-ranok-pereneslo-druk-pidruchnykiv-u-shist-mist-po-vsiy-ukraini/>

Літературний фестиваль PORT назвав дати та фокус-тему події. – Анастасія Большакова

Літературний фестиваль PORT відбудеться 5–6 вересня в Одесі. Метою події називають «підтримку та надання голосу Півдню». Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/culture/literaturniy-festival-port-2026-proyde-u-veresni-v-odesi-317420/>

Професійний кластер BookForum: у пошуку шляхів підтримки. – Анастасія Герасимова

Від 10 по 13 вересня у Львові відбудеться 33 Львівський міжнародний BookForum. Цьогоріч він матиме основну сцену та вісім тематичних кластерів. Серед них – професійний. Докладніше про те, під чим курируванням сформовано його програму, які теми будуть у фокусі подій, хто долучиться з українських та іноземних гостей:

<https://chytomo.com/profesijnyj-klaster-bookforum-u-poshuku-shliakhiv-pidtrymky/>

Сергій Жадан презентує книгу «Гімни барокових війн» у шести містах України. – Олексій Содома

Харківський письменник та військовослужбовець С. Жадан вирушає в тур містами України з презентацією нової збірки «Гімни барокових війн». Докладніше:

<https://lyuk.media/news/hymns-of-the-baroque-wars-3/>

Понад 90% опитаних перекладачів художньої прози отримують менше за мінімальну ставку

93% опитаних перекладачів і перекладачок художньої прози у 2026 році отримували за умовну сторінку менше за мінімальну ставку, зазначену в дослідженні відповідно до нормативів Кабміну. Середня розцінка становила 254,5 грн за сторінку, медіанна – 235,5 грн, тоді як мінімальна становить 311,29 грн. Про це свідчать результати щорічного опитування Translators In Action. Докладніше:

Музейна справа

Мінкульт презентував Центр евакуації загрожених колекцій: які його функції. – Анастасія Курінська

Міністерство культури України запустило Координаційний центр з евакуації загрожених колекцій. Нова інституція допомагатиме організовувати безпечне переміщення предметів Музейного фонду з територій, де існує загроза їхнього пошкодження або втрати, а також шукатиме місця для їхнього безпечного зберігання. Робота інституції є наступним кроком після того, як у лютому 2026 року уряд ухвалив постанову про тимчасову евакуацію культурних цінностей. Від початку повномасштабного вторгнення фахівці вже евакуювали понад 750 тисяч експонатів, однак зараз цей процес потребує системнішого підходу. Міністерка культури Т. Бережна пояснила, що запуск центру дає спроможність на практиці «реалізовувати встановлені правила евакуації та досягати конкретного результату». Перший заступник міністра культури І. Вербицький наголосив: «Евакуація музейної колекції – це складна професійна операція, де помилка може коштувати втрати унікального предмета». За його словами, нова установа координуватиме взаємодію між місцевою владою, урядом та експертами. Центр надаватиме музеям консультації на всіх етапах евакуації. До процесу залучатимуть вузьких фахівців: реставраторів, таксидермістів, експертів із пакування та перевезень. Механізм працює за принципом «єдиного вікна». Після звернення музею оператор передає запит профільному менеджеру, який з'ясовує потреби. У складних ситуаціях експерти можуть виїжджати безпосередньо до музеїв. Директорка Координаційного центру О. Сало зазначила, що часто керівники музеїв змушені вирішувати логістичні проблеми самотужки. Вона підкреслила, що інституція супроводжуватиме процес на всіх етапах, «від визначення потреб музею до організації тимчасового зберігання». Пріоритет надаватимуть установам із прифронтових регіонів, хоча звертатися по консультації можуть усі музеї. Центр працює виключно з державною частиною Музейного фонду. Важливою умовою є дотримання конфіденційності: інформацію про маршрути, склади та місця зберігання не розголошуватимуть. Ініціатива діє за підтримки партнерів, зокрема програми «Партнерство за сильну Україну». Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/1395194-minkult-prezentuvav-centr-evakuacii-zagrozenih-kolekcij-aki-jogo-funkcii/>

Як показати музику? Чотири розмови про Лятошинського, кіно і виставку в Українському домі. – Oleksandr Ostrovskyi

До 20 вересня в Українському домі триватиме виставка «Лятошинський. Відображення», що є першою музичною експозицією інституції. Крім того, проєкт став продовженням планомірної роботи Фондації Лятошинського з просування постаті композитора як ключового бренду української музики ХХ століття після двох фестивалів Liatoshynsky Space та виданої цього річ книги І.

Тукової і О. Корчової «Часи Задзеркалля. Вибір Бориса Лятошинського». На трьох поверхах Українського дому умістилися деталі та артефакти, пов'язані із життям композитора та його побутом, розкривається контекст часу, в якому він жив та писав музику, акцентовано звучать ключові твори, а також представлено ряд аудіальних та аудіовізуальних інсталяцій. Докладніше:

<https://theclaquers.com/posts/17248>

П'ять виставок у Львові, на які варто встигнути у вересні. – Наталка Горішня

Це: «Franko Laboratorium 4.0. Рукописи» у Домі Франка; «Інтрига патриціанки» у Палаці Потоцьких; «Між деревами» у «Я Галерея Пентхаус» та ін. Докладніше:

https://zaxid.net/vistavki_u_lvovi_u_veresni_2026_yaki_varto_vidvidati_opisi_foto_n1644810

Охорона культурної спадщини

Українська археологиня здобула нагороду в Європі за вивчення стародавнього скла. – Микита Кишиневський

Українська дослідниця А. Колесниченко здобула Почесну відзнаку Європейської асоціації археологів (ЕАА) у межах премії для молодих науковців. Європейські експерти оцінили внесок українки у кількох напрямках: вивчення давнього скла за допомогою сучасних методів; активна розбудова міжнародних наукових зв'язків; документування та порятунк археологічної спадщини України. Докладніше:

<https://shotam.info/ukrainska-arkheolohynia-zdobula-nahorodu-v-yevropi-za-vyvchennia-starodavnoho-skla/>

На пляжі Журавлівського гідропарку зникла Половецька баба. – Олексій Содома

На території «Акважуру» у Харкові зникла половецька кам'яна скульптура XI–XIII століття, повідомила харківська археологиня-дослідниця А. Харламова. Вона підкреслює, що до початку повномасштабного вторгнення вона зверталася до представників «Акважуру» і просила передати скульптуру до музею. Навесні 2026 року земельну ділянку на території «Акважуру» було передано у власність комунального підприємства «Харківзеленбуд». На запит у підприємстві повідомили, що ніякої скульптури на ділянці не було, а попередні орендарі мали змогу вивезти своє майно до проведення благоустрою. «Дуже прикро, що в той час, як наші захисники вивозять подібні пам'ятки з-під обстрілів, у нас вони зникають у самому місті. Я закликаю людей, які, можливо, забрали скульптуру чи знають, де вона перебуває, зв'язатися зі мною особисто чи з Музеєм археології Харківського національного університету Каразіна», – наголошує Харламова. Докладніше:

<https://lyuk.media/news/polovtsian-sculpture-disappeared/>

Бібліотечна справа. Читання

У Рівному відкрили третю «Книгарню „Є”» з майже 20 тисячами книжок

Нову книгарню площею 130 м² розташовано у приміщенні, де раніше багато років працювала міська книгарня «Слово». Торговельну залу поділено на кілька просторів: художньої літератури, нонфікшну, ексклюзивів і бестселерів та дитячий відділ. Також облаштовано місця для читання. Надалі на локації планують проводити презентації, книжкові клуби, дитячі майстер-класи та інші події. Докладніше:

<https://chytomo.com/u-rivnomu-vidkryly-tretiu-knyharniu-ie-z-majzhe-20-tysiachamy-knyzhok/>

Книга про український спротив увійшла до списку номінантів престижної британської премії. – Микита Кишиневський

Книжка головної редакторки відділу культури The Guardian Шарлотти Гігінс «Уроки української: Мистецтво під час війни» увійшла до довгого списку престижної британської премії за нонфікшн Бейлі Гіффорд. Видання досліджує роль мистецтва й культури в українському спротиві російському вторгненню. Авторка розповідає, як українські культурні інституції, митці та суспільство загалом реагують на повномасштабну війну. Для збору матеріалів Шарлотта Гігінс здійснила кілька робочих поїздок Україною, де спілкувалася з представниками культурної сфери. 1 жовтня організатори оголосять короткий список, до якого увійдуть лише шість видань. Ім'я переможця назвуть 4 листопада. Докладніше:

<https://shotam.info/knyha-pro-ukrainskyy-sprotyv-uviyshla-do-spysku-nominativ-prestyzhnoi-brytanskoi-premii/>

Випуск підготував

Зворський А. С.,

головний бібліограф відділу НАУІ

Інформцентру з питань культури та мистецтва;

тел.: 093-415-89-30; електронна адреса: info_nplu@ua.fm